

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ПІСЕННИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗЗСО»**

Виконавець: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи Nim1-M22
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька))
за освітньо-професійною програмою «Середня
освіта (Німецька мова і зарубіжна література)»
Плахотний Віталій Олегович

Керівник: **Калинюк Т. В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри німецької мови

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	7
1.1. Мовна компетентність: зміст поняття та підходи до його трактування....	7
1.2. Складові мовної компетентності.....	11
1.3. Шляхи формування мовної компетентності на уроках іноземної мови у старших класах ЗЗСО.....	25
РОЗДІЛ 2. ПІСНЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	31
2.1. Дидактичні та методичні принципи добору пісенного матеріалу.....	31
2.2. Способи використання пісень на різних етапах уроку іноземної мови...	36
2.3. Типи вправ і завдань для опрацювання пісень.....	40
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ НА УРОЦІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗЗСО.....	44
3.1. Використання німецькомовних пісень для формування мовної компетентності у старших класах ЗЗСО.....	44
3.2. Експериментальна перевірка ефективності використання пісень в старших класах ЗЗСО.....	57
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток суспільства диктує замовлення на всебічно розвинену, національно свідому, духовно багату мовну особистість, здатну орієнтуватися в потоці різноманітної інформації та здатну не лише вільно висловлюватись, а й відстоювати власні життєві переконання. Тому основним завданням освітнього процесу у ЗЗСО є формування особистості з комплексом життєво важливих компетентностей, важливих для її становлення, самореалізації, виконання покладених на неї соціальних функцій та повноцінної реалізації у суспільстві.

Погляди на викладання німецької мови як іноземної за останні десятиліття істотно змінилися. Якщо зараз уроки відбуваються в рамках компетентнісного підходу, що включає пісенний матеріал і враховує багато аспектів, то раніше в центрі уваги методики викладання була граматична компетентність. Навчання іноземних мов на сучасному етапі розвитку методичної науки характеризується з одного боку – різновекторністю, з іншого - комплексністю освітнього процесу. На прикладі вивчення німецької мови за допомогою пісенного матеріалу можна стверджувати, що в більшості випадків цей процес ґрунтується на побудові структурованої системи, за якої учень поступово засвоює фонетичні, граматичні, лексичні, стилістичні та орфографічні норми мови, розвиває різні види мовної та мовленнєвої діяльності, а також навички читання та аудіювання. Сукупність вищезазначених аспектів формує феномен мовної компетентності, набуття якої є основною метою навчання німецької мови у ЗЗСО, що й визначає актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність використання пісень у навчанні іноземної мови різноаспектно досліджується вітчизняними та зарубіжними вченими. Зокрема, В. Грунь, Б. Каст, І. Посвистак, Н. Дяченко, О. Карпенко та інші, які розкрили потенціал пісні для формування різних компетентностей та виховних цілей. У наукових

доробках Б. Каст подано рекомендації щодо використання пісень на різних етапах навчання іноземної мови. Ю. Посвистак розглядає поетичні твори як засіб формування іншомовних продуктивних навичок. Включення пісенного матеріалу в освітній процес уроку іноземної мови сприяє оптимізації навчання, забезпечує глибше засвоєння навчального матеріалу, ефективно підвищує мотивацію та готує до успішного міжкультурного діалогу.

Об'єкт дослідження – формування мовної компетентності на уроці німецької мови у старших класах ЗЗСО.

Предмет дослідження – пісенний матеріал як засіб формування мовної компетентності на уроці німецької мови у старших класах ЗЗСО.

Мета дослідження - проаналізувати способи використання пісенного матеріалу як засобу формування мовної компетентності на уроці німецької мови у старших класах ЗЗСО.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі **завдання**:

- розглянути мовну компетентність, її зміст та підходи до трактування цього поняття;
- проаналізувати складові мовної компетентності;
- визначити шляхи формування мовної компетентності на уроках іноземної мови у старших класах ЗЗСО;
- дослідити пісенний матеріал як засіб формування мовної компетентності;
- визначити вимоги до відбору пісенного матеріалу та можливості його використання;
- розробити та випробувати вправи і завдання для використання пісень на уроці німецької мови.

Методи дослідження. Відповідно до предмета, мети і завдань наукового пошуку використовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення – для вивчення праць вітчизняних і зарубіжних науковців; емпіричні – спостереження за освітнім процесом, анкетування, бесіди з учнями; оцінка

застосування системи навчання із залученням пісенного матеріалу на уроці німецької мови; кількісний і якісний аналіз результатів педагогічного експерименту.

Наукова новизна дипломної роботи зумовлена тим, що у ній здійснена спроба вивчити способи формування мовної компетентності засобами німецькомовної пісні.

Практична цінність отриманих результатів полягає у визначенні способів використання пісенного матеріалу як засобу формування мовної компетентності на уроці німецької мови у старших класах ЗЗСО. Матеріали дослідження можуть бути використані при подальшому вивченні шляхів використання німецькомовних пісень для формування інших компетентностей; під час лекційних, практичних і лабораторних занять з навчальних дисциплін «Методика навчання німецької мови», «Практика усного та писемного мовлення німецької мови», «Лінгвокраїнознавство Німеччини» та ін.

Апробація окремих положень дипломної роботи відбулася відбулась під час: V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід і перспективи» (Кам'янець-Подільський, 06 квітня 2023 р.), звітної наукової конференції за підсумками науково-дослідної роботи у 2022-2023 н. р. (Кам'янець-Подільський, 4-5 квітня 2023 р.), наукового форуму здобувачів вищої освіти «Сучасні аспекти та перспективні напрями розвитку науки» (Кам'янець-Подільський, 24 травня 2023 р.), IV Міжнародної студентської наукової конференції «Науковий простір: аналіз, сучасний стан, тренди та перспективи» (Івано-Франківськ, 15 грудня 2023 р.).

Публікації. З теми дослідження опубліковано тези доповідей:

Плахотний В. Використання пісень гурту ANNENMAYKATEREIT для формування граматичної компетентності учнів старших класів ЗЗСО : зб. наук. праць студ. та магістр. факульт. іноз. філол. К-ПНУ. Вип. 16. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. С. 65-67.

Плахотний В. Опрацювання пісенного матеріалу на уроці німецької мови: вправи та завдання : зб. матер. *IV Міжнародна студентська наукова конференція «Науковий простір: аналіз, сучасний стан, тренди та перспективи»* 15. грудн. Івано-Франківськ, 2023.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг 95 сторінок, з них: основний текст викладено на 64 сторінках. Список використаних джерел нараховує 81 найменування. Робота містить чотири додатки, де розміщено тексти пісень та вправи для їх опрацювання.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проаналізовано способи використання пісенного матеріалу як засобу формування мовної компетентності на уроці німецької мови у старших класах закладу загальної середньої освіти.

1. Розглянуто зміст поняття «мовна компетентність» та визначено основні підходи до його трактування. Вставновлено, що єдиного підходу до трактування поняття «мовна компетентність» наразі немає. У більшості наукових працях «мовна компетентність» вжито у значенні комплексного поняття, яке поєднує мову й усне мовлення та характеризує людину як особистість, яка володіє мовою та вміє доцільно її використовувати в спілкуванні на основі граматичних правил. Опираючись на матеріали Ради Європи з'ясовано, що мовна компетентність визначається як знання словникового запасу та володіння формальними правилами, які дозволяють трансформувати індивідуальний словниковий запас у повне висловлювання. Доведено, що мовна компетентність як складова іншомовної комунікативної компетентності має різні ієрархічні мовні рівні, яким властиві певні ознаки і характеристики.

2. Проаналізовано складові мовної компетентності та виокремлено: іншомовну фонетичну компетентність (фонологічна складова), іншомовну граматичну компетентність (граматична складова), іншомовну лексичну компетентність (лексична складова). *Фонологічна складова* визначається як знання про звукові одиниці мови (фонеми) та їх варіанти, артикуляційні та акустичні властивості фонем, фонетичну організацію слова (структуру складу, словесний наголос), фразовий наголос, ритм, інтонація тощо, а також уміння сприймати та відтворювати іноземну мову. *Лексична складова* полягає у знанні словникового складу мови: окремих слів, у тому числі всіх частин мови, включаючи багатозначність, тематичні групи і ряди слів, а також мовного матеріалу, що має специфічні структурно-семантичні властивості: фразеологізмів, мовних штампів, прислів'я, стійких висловів та

усталених словосполучень. Важливою частиною лексичної складової є семантичний компонент, який означає знання про способи вираження значення слова і вміння застосовувати ці способи в процесі спілкування (знання зв'язків між мовними одиницями (синонімами й антонімами, родово-видовими відношеннями тощо), оскільки правильне вживання слів і правильне їх поєднання свідчить про високий рівень володіння іноземною мовою. *Граматична складова* включає знання граматичних структур мови і вміння працювати з ними, уміння розуміти і будувати висловлювання, оформляти його у вигляді словосполучень і речень, складених за правилами даної мови. *Орфоепічна складова* включає знання символів, які використовуються для створення письмового тексту (друковані та рукописні форми, великі літери, малі літери, написання слів, загальноприйняті умовності, загальновідомі символи, знаки та правила пунктуації) та вміння їх розпізнавати та висловити на письмі. *Компонент ребуса* – це вміння правильно читати слово з його графічної форми і включає знання правил орфографії, транскрипційних знаків, вміння користуватися словником, вміння співвідносити розділові знаки з артикуляцією та інтонацією тексту, вміння визначати за контекстом значення слова чи конструкції в омонімії.

3. Визначено шляхи формування мовної компетентності на уроках іноземної мови у старших класах ЗЗСО та зауважено, що цей процес на старшому ступені ефективно реалізується в рамках комунікативного підходу, який передбачає наявність комунікативної спрямованості освітнього процесу, використання оригінальних текстів, відмови від спрощених і адаптованих художніх творів, застосування методу комунікативних завдань.

Аналіз матеріалів дослідження засвідчив, що на старшому етапі навчання іноземної мови достатньо ефективними є такі ж форми, методи та засоби формування мовної компетентності, що й на середньому ступені. Мовний досвід старшокласників систематизується й узагальнюється. При цьому зміст вправ і завдань є значно складніший, що відповідає мовному рівню (B1) та психологічним особливостям підлітків. Робота на уроці зорієнтована на

розвиток критичного мислення, оцінку мовних явищ, удосконалення набутих знань, умінь та навичок, здобутих на середньому ступені. Широко використовуються творчі, проектні групові, інтерактивні форми роботи, зокрема із застосуванням різних онлайн-сервісів, наприклад: Quizlet, Wordwall, LearningApps тощо. Зростає інтерес старшокласників до навчальних відео- та аудіоподкастів.

4. Досліджено потенціал пісні як засобу формування мовної компетентності старшокласників, визначено дидактичні та методичні вимоги до відбору пісенного матеріалу та можливості його використання. З'ясовано, що відбір і організацію роботи з пісенним матеріалом необхідно ретельно планувати, враховуючи вік, рік навчання, рівень володіння мовою, індивідуальні особливості учнів.

Серед дидактичних принципів виділяємо: принцип методичної цінності, принцип автентичності, принцип актуальності. До методичних принципів відносимо: позитивного емоційного впливу на учня; методичної та мовної цінності пісенного матеріалу; осмисленості тексту; критерій стильової нейтральності; загальні музичні критерії добору пісні: ритмічний малюнок, темп, вид музичної партії, вид супроводу; належності до стилю і жанру. Використовуючи пісню на уроці іноземної мови, слід дотримуватися етапів її опрацювання, застосовувати різні типи вправ і завдань, що сприятимуть формуванню мовної компетентності учнів.

Доведено, що використання пісень підвищує мотивацію навчання, позитивно впливає на емоційний стан учнів, їх ставлення до іншої культури, мови, звичаїв, покращує міжкультурне спілкування та діалог культур.

5. Результат експерименту в Кам'янець-Подільському ліцеї «Славутинка» Хмельницької обласної ради довів, що хоч пісні не є новаторським та сучасним інструментом для вивчення іноземної мови, вони все ще дозволяють ефективно і цікаво її вивчати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти: зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції, 26 березня 2020 року. Луцький національний технічний університет. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 288 с.
2. Алтухова Г. М. Підготовка майбутніх учителів до організації міжкультурної взаємодії школярів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Одеса, 2015. 215 с.
3. Артеменко О. В. Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до науково-дослідницької діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Дніпро, 2017. 120 с.
4. Бальцевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 342 с.
5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2009. 344 с.
6. Бібік Н. В. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 150 с.
7. Бондаренко Є.В. Формування професійно-мовленнєвої компетентності у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Херсон, 2018. 123 с.
8. Бориско Н. Ф. Теоретичні основи створення навчально- методичних комплексів для мовної міжкультурної підготовки вчителів іноземних мов (на матеріалі інтенсивного навчання німецької мови). К. : Київський держ. лінгвістичний ун-т., 2000. 36 с.

9. Васильєва М. П., Бочарникова Т. Ф. Формування професійно-педагогічної спрямованості майбутнього вчителя іноземних мов: монографія. Харків : вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. 120 с.
10. Гурова Т. Ю. Формування професійної комунікативної компетентності майбутнього вчителя англійської мови на засадах інтерактивного навчання : *Вісник Житомирського державного університету*. 2015. №4. С. 125.
11. Деменкова К. В. Освітній потенціал інтеграції музичного мистецтва з вивченням іноземних мов: бакалаврська робота: спец. 035 «Філологія». Суми, 2020. 45 с.
12. Деркач Ю. Я., Яблонська Р. Р. Пісня як ефективний засіб формування лексичних навиків на уроках англійської мови в початкових класах : *Молодий вчений*. № 10 (98), жовтень, 2021. С. 54–56.
13. Десяцька Н. Віршовано-пісенні матеріали як засіб підвищення ефективності навчання учнів середньої загальної школи : *Перспективи розвитку науки*. Гданськ, 2012. С. 83–86.
14. Дзикович О. В. Тексти пісень сучасних німецьких виконавців у дзеркалі культури мовлення. *Львівський філологічний часопис*. Випуск 6. Львів, 2020. С. 60–65.
15. Дьяченко Н. П. Вірші, римування та пісні як засіб підвищення ефективності уроку англійської мови. *Педагогічний вісник*. 2004. № 3. С. 30–33.
16. Емре Е. Сутність і структура професійно-комунікативної компетенції студентів-іноземців вищих навчальних закладів : *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». 2015. Вип. № 32 (365). С. 143.
17. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2003. 119 с.

18. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К. : Ленвіт, 2009. 143 с.
19. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2005. 120 с.
20. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. освіти К.: Ленвіт, 2007. 272 с.
21. Караман С.О. Упровадження педагогічних інновацій у теоретичному і практичному процесі підготовки вчителя-словесника : *Вісник Львівського національного університету*. Серія філологічна. 2010. Вип. 50. С. 87–97.
22. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику : *Англійська мова і література*. 2004. №12. С.2-4.
23. Качанова О. Використання пісенного та римованого матеріалу при комунікативно орієнтованому викладанні іноземної мови : *Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ*: зб. наук. праць за матеріалами II Міжнародної конференції. Харків, 2012. 50 с.
24. Князян М.О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки : дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04. Ізмаїл : 2007. 445 с.
25. Ковальова Г.П. Методика використання пісень на уроках англійської мови з учнями загальноосвітньої школи. Бакалаврські онлайн читання : Ел. зб. тез доповідей студентів. Харків. Вип. 1. 2013. 147 с.
26. Кречотень О. В. Мультимодальний підхід до роботи з автентичними ресурсами на занятті з іноземної мови : *Інноваційна педагогіка*. Одеса. Т. 2. № 20. 2020. С. 61.
27. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія. К. : Педагогічна думка, 2012. 368 с.
28. Лещенко Т. О. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів медичних ВНЗ засобом української пісні. Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ-ХХІ

століть: до 70-ліття від дня народження Березині української пісні: зб. наук. праць. Полтава, 2013. 263 с.

29. Литвинюк Г. І., Когут О. І., Кульматицька О. Р. Проектна діяльність в освітньому середовищі. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 128 с.

30. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. 2-е вид. доп. Харків: ОВС, 2000. 175 с.

31. Маловицька Л. Звук і колір: феномен синестезії у творчому мисленні генія-митця. *Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: творче, критичне і практичне мислення*: зб. наук. праць за матеріалами II міжвузівської наук.-теор. конф. Житомир, 2009. С. 58.

32. Методика навчання іноземних мов і культур в європейському контексті у закладах вищої освіти: навч.-метод. посібник / С. Ю. Ніколаєва, Н. Ф. Бориско, Майєр Н. В. К. : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 100 с.

33. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

34. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авт. під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 1999. 320 с.

35. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / за ред. М.І. Пентилюк: підручник для студентів-філологів. К. : Ленвіт, 2000. 262 с.

36. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К. : Ленвіт, 1999. 319 с.

37. Пентилюк М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті : *Українська мова і література у школі*. 2010. № 2. С. 125.

38. Пометун О. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті :

Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи. К. : «К.І.С.», 2004. 112 С.

39. Посвистак Ю. С. Використання казок, віршів, пісень та приказок для інтенсифікації вивчення лексичного та граматичного матеріалу на уроках англійської мови. К. : Центр учбової літератури, 2010. 46 с.

40. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова : навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за редакцією С. Ю. Ніколаєвої Ірпінь : Видавець Романенко Л. Л., 2016. 398 с.

41. Рибінська Ю. А. Методичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами креативного перекладу : монографія. Київ. нац. ун-т культури і мистец. Київ : Астон, 2013. 299 с.

42. Сапієва С. В. Поетична година “Love in English poetry” (для 9-10 класів) : *Англійська мова та література*. Березень 2011. № 7 (305). С. 138.

43. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення : *Педагогічні науки*: зб. наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Бердянськ БДПУ, 2010. № 2. С. 312.

44. Селівнова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава-К. : Довкілля, 2006. 233 с.

45. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник / кол. авторів за ред. М. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2003. 69 с.

46. Смолінська Н. П. “Shevchenko’s readings”. *Англійська мова та література*. Лютий 2015. № 4-5 (446-447). С. 77.

47. Сотникова С. І. Німецька мова. 10 клас: робочий зошит (до підруч. «Німецька мова. 10 клас. H@llo, Freunde!»). Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 112 с.

48. Сотникова С. І. Німецька мова. 11 клас: робочий зошит (до підруч. «Німецька мова. 11 клас. Hallo, Freunde!»). Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 96 с.
49. Сотникова С. І. Німецька мова. 9 клас: робочий зошит (до підруч. «Німецька мова. 9 клас. Hallo, Freunde!»). Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 112 с.
50. Степанян В. О. Halloween Party. Level: B1 Intermediate. *Англійська мова та література*. Березень 2011. № 28 (326). С. 122.
51. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування. *Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка*. 2003. № 4 (60). С. 192.
52. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / О. М. Устименко, С. Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька та ін. К. : Ленвіт, 2015. 444 с.
53. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. *Вісник Львів. ун-ту*. Серія педагогічна. 2008. Вип. 24. С. 63.
54. Федоренко Ю. П. Формування комунікативної компетенції старшокласників на сучасному етапі. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка*. Вип. 2. Серія «Педагогічні науки». Полтава, 2004. С. 82-87.
55. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2005. 123 с.
56. Формування мовної особистості на різних вікових етапах: монографія / за ред. акад. А.М. Богущ. Одеса, 2008. 237 с.
57. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посіб. К.: Либідь, 2002. 560 с.
58. Bachman L. Fundamental Considerations In Language Testing. 5th ed. Oxford : Oxford university press, 2018. 420 p.

59. Bastidas J. A. How to Use Songs in the EFL/ESL. MEXTESOL Journal. № 3. Mexico : Mextesol Association. 2002. P. 65–78.
60. Bausch K. R. Fremdsprachenlehrausbildung: Konzepte, Modelle, Perspektiven. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2003.
61. Bruner J. In Search Of Pedagogy. [4th ed]. London : Routledge, 2006. 264p.
62. Cemillan D. R. Lieder, die ein Deutschlehrer braucht. Madrid : Magazin/Extra, 2014. 57 S.
63. Chomsky N. Aspects Of The Theory Of Syntax. [21st ed.]. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2015. 141 p.
64. Chomsky N. Language and mind. [17th ed.]. Cambridge, U.K. : Cambridge University Press, 2006. 104 p.
65. Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics / J. C. Richards, R. Schmidt , H Kendricks, Y. Kim – Harlow : Pearson Education Ltd, 2002. 608 p.
66. Diesterweg A. Der Pädagoge. Frankfurt/Main : Diesterweg, 2008 68 s.
67. Falkenhagen Ch. Musik im Fremdsprachenunterricht. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2019. 278 S.
68. Gruhn W. Kinder brauchen Musik: Musikalität bei kleinen Kindern entfalten und fördern. Weinheim : Beltz, 2013. 144 S.
69. Hantschel H.-J. DaF Unterrichten. Basiswissen Didaktik. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Stuttgart : Ernst Klett Sprachen GmbH, 2013. 184 S.
70. Hymes D. H. On communicative competence. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1982. 213 p.
71. Kast B. Deutschunterricht planen Neu. Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2017. 206 S.
72. Kress G. Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication. London : Arnold, 2001. 142 p.
73. Müller Ch. M. Multimodalität und multimodale Kompetenz. Text-BildKommunikate im Social Web. Zürich : University of Zürich, 2012. 133 S.

74. Piechocki R. Lieder und Musik als Förderungsfaktoren interkultureller Kompetenz in der DaF-Didaktik (Posener Beiträge Zur Germanistik). Berlin : Peter Lang GmbH Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2018. 272 S.

75. Quast U. Leichter lernen mit Musik. Theoretische Prämissen und Anwendungsbeispiele für Lehrende und Lernende. Bern : Hans Huber, 2005. S. 184.

76. Savignon S. J. Communicative competence: theory and classroom practice. – 2 nd ed. – New York : McGraw-Hill, 2002 162 p.

77. Siefkes M. How Semiotic Modes Work Together in Multimodal Texts: Defining and Representing Intermodal Relations. Chemnitz : Technische Universität Chemnitz, 2015. 131 p.

78. Velica I. Musik im DaF-Unterricht. Eine Einführung. Cluj-Napoca : Babeş-Bolyai University, 2009. 12 S.

79. Walker R. Multimodality and «The Song»: Exploiting Popular Song in the University Classroom. Reitaku University. 2017. P. 188–195.

80. Was ist Suggestopädie. DGSL Lernen Ohne Grenzen. URL: <https://dgs1.de/suggestopadie/> (Last accessed: 19.08.2023).

81. Yang Lv. Influence of Cognitive Neural Mechanism on Music Appreciation and Learning. School of Humanities : Xidian University, 2019.